Suomen ympäristökeskus SYKE
Finnish Environment Institute /
Finlands miljöcentral

Asiantuntijalausunto

Dnro SYKE-2020-J-212

22.12.2020

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 11.12.2020, KAA 9/2019 vp

KAA 9/2019 vp Lakialoite avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla

Suomen ympäristökeskus on toimittanut asiaan liittyvän asiantuntijalausunnon Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle 23.10.2020. Siinä nostettiin esille luonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin, hiilitaseisiin ja metsien virkistyskäyttöön liittyviä näkökulmia. Tässä lausunnossa ei toisteta aiemman lausunnon sisältöä, vaan täydennetään sitä lausuntopyynnössä määritellyllä näkökulmalla ”laajemmin puunkäyttö Suomessa”.

Vuosittainen runkopuun hakkuukertymä on Suomessa viime vuosikymmenten aikana kasvanut lähes 10 miljoonaa kuutiota (Mm3) vuosikymmenessä. Vuosina 1985-1999 runkopuun vuosittainen hakkuukertymä oli keskimäärin noin 50 Mm3, vuosina 2000-2009 lähes 60 Mm3 ja vuosina 2010-2019 lähes 70 Mm3. (Luke 2020). Vuosina 2020-2021 runkopuun vuosittaisen hakkuukertymän arvioidaan olevan kuitenkin viime vuosien keskimääräistä alhaisempi, noin 65 Mm3. (Viitanen ym. 2020). Valtion ja metsäteollisuuden omistamien metsien runkopuun hakkuukertymä on vuosina 1985-2019 ja myös viime vuosina ollut noin 10 Mm3. Metsähallituksen metsien vuotuinen hakkuukertymä on ollut noin 6 Mm3 (Metsähallitus 2020).

Kansallisen metsästrategian tavoitteena on nostaa runkopuun hakkuukertymä 80 Mm3:iin vuoteen 2025 mennessä ja pitää se tällä tasolla tulevaisuudessa. Metsäteollisuuden tiekartassa puolestaan tavoitellaan runkopuun hakkuukertymän nostamista 90 Mm3:iin vuoteen 2045 mennessä (Hynynen ym. 2020). Pitkän aikavälin skenaarioissa, joissa Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden 2035 mennessä, runkopuun hakkuukertymän arvioidaan nousevan noin 80-90 Mm3:iin vuoteen 2035 mennessä (Koljonen ym. 2019). Näissä skenaarioissa runkopuun lisäksi myös oksien ja latvusmassan sekä kantojen korjuun on arvioitu nousevan nykyisestä noin 7 Mm3:stä noin 8-9 Mm3:iin vuoteen 2035 mennessä (Koljonen ym. 2019).

Suurimman ylläpidettävissä olevan aines- ja energiapuukertymän mukaan, jossa ei huomioida muita kuin taloudellisia rajoitteita, valtion ja metsäteollisuuden metsistä voitaisiin hakata vuoteen 2025 mennessä n. 11 Mm3, vuosina 2026-2035 n. 18 Mm3 ja vuosina 2036-2045 n. 19 Mm3. Metsähallituksen metsien vuotuinen hakkuusuunnite kasvaa nykyisestä 6,7 Mm3:sta 7,6 Mm3:iin vuoteen 2030 mennessä (Metsähallitus 2020). Metsähallituksen metsien hakkuukertymästä suurin osa on oletettavasti peräisin uudistushakkuista ja loput kasvatushakkuista. Metsätilastoista ei enää ole saatavilla tätä tietoa uusimmille tilastovuosille, mutta esimerkiksi vuonna 2008 n. 60 % hakkuukertymästä tuli uudistushakkuista (Metsäntutkimuslaitos 2010). Suuruusluokaltaan metsähallituksen metsien avohakkuista kertyy puuta siis noin 4 Mm3 vuodessa.

Kuten SYKEn aiemmassa lausunnossa todetaan, on avohakkuukiellon vaikutusten kannalta oleellista se, lasketaanko metsähallitukselle asetettua tuottotavoitetta (ja kuinka paljon) samalla. Mikäli kultakin

korjuualalta hakataan vähemmän puuta, kohdistuu paine laajemmalle pinta-alalle, jos tuottotavoite pysyy ennallaan. Tällöin voi syntyä tarve ottaa puuta myös sellaisilta alueilta, jotka muuten pyrittäisiin jättämään hakkuiden ulkopuolelle, eikä metsähallituksen metsien hakkuukertymä välttämättä oleellisesti pienene. Mikäli tuottotavoitetta alennetaan, Metsähallituksen metsien hakkuukertymä pienenee. Jos puunkysyntä ei pienene, korvaavaa puuta saadaan lisäämällä hakkuita yksityismetsissä tai lisäämällä puuntuontia. Avohakkuukielto väistämättä pienentäisi ainakin muuten avohakattavaksi tulevien palstojen hakkuukertymää, mutta kuinka paljon, riippuu siitä, miten siirtyminen jatkuvaan kasvatukseen tehtäisiin.

Kotimaisen runkopuun hakkuukertymän ja hakkuutähteiden korjuun kehittymiseen vaikuttaa moni asia, kuten puuston kasvun kehittyminen, teollisuus- ja energiapuun kysynnän kehittyminen, tuontipuun saatavuus, sääntelyn ja ohjauskeinojen kehittyminen ja metsänomistajien puunmyyntihalukkuus. Mitä suurempi on kotimaisen runkopuun kysyntä, sitä enemmän merkitystä kysynnän tyydyttämisessä on valtion metsien puun tarjonnalla. Avohakkuukielto saattaa alentaa erityisesti kuitupuun tarjontaa Metsähallituksen metsistä.

Luonnonvarakeskuksen alustavien tutkimustulosten mukaan jatkuva kasvatus rehevillä ojitetuilla turvemailla jaksollisen kasvatuksen sijaan pienentäisi hakkuukertymää mutta myös lisäisi hiilinielua merkittävästi enemmän (Lehtonen ym. 2020) kuin hakkuiden vähentäminen keskimäärin (Koljonen ym. 2019).

Lausunnon ovat laatineet ryhmäpäällikkö Sampo Soimakallio, professori Mikael Hildén ja professori Jyri Seppälä.

Lähdeviitteet:

Hynynen, J., Salminen, H., Haikarainen, S., Huuskonen, S., Lehtonen, M., Siipilehto, J., Ahtikoski, A., Korhonen, K.T. 2020. Metsien käsittelyskenaariot Metsäteollisuus ry:n ilmastotiekartta - Hiilivaraston kasvattaminen. Metsäteollisuus ry:n ilmastotiekartta: Metsien käsittelyskenaariot, loppuraportti.

Koljonen, T., Soimakallio, S., Lehtilä, A., Similä, L., Honkatukia, J., Hildén, M., Rehunen, A., Saikku, L., Salo, M., Savolahti, M., Tuominen, P., Vainio, T. 2019a. Pitkän aikavälin kokonaispäästökehitys. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 24/2019.

Lehtonen, A. Juutinen, A. ym. 2020. Metsien jatkuvapeitteisen kasvatuksen tekninen potentiaali päästövähennyskeinona ja taloudellinen kannattavuus.

Luke 2020. Hakkuukertymä omistajaryhmittäin koko maassa 1985- muuttujina Vuosi, Omistajaryhmä, Puutavaralaji ja Puulaji. Luonnonvarakeskus, tilastotietokanta. Viitattu 18.12.2020.

Metsähallitus 2020. Monikäyttömetsien kehitys numeroina. https://www.metsa.fi/vastuullinen-liiketoiminta/metsatalous/. Viitattu 19.12.2020.

Metsäntutkimuslaitos 2010. Metsätilastollinen vuosikirja 2010. Suomen virallinen tilasto.

Viitanen, J., Mutanen, A., Karvinen, S. 2020. Metsäsektorin suhdannekatsaus 2020-2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 71/2020.

Latokartanonkaari 11
00790 Helsinki, FINLAND
+358 295 251 000
kirjaamo.syke@ymparisto.fi
www.syke.fi
Y-tunnus 0996189-5